

einFach Logistik.
Nauczanie niemieckiego języka logistyki
– źródła inspiracji oraz nowe wyzwania
dla logistyków i germanistów

***einFach* Logistik.**
Teaching German for Logistics –
sources of inspiration and new challenges
for Polish Logisticians and Germanists

Karol Górski

WYŻSZA SZKOŁA LOGISTYKI
UL. E. ESTKOWSKIEGO 6, 61-755 POZNAŃ

karol.gorski@wsl.com.pl

Tomasz Janiak

INSTYTUT LOGISTYKI I MAGAZYNOWANIA
UL. E. ESTKOWSKIEGO 6, 61-755 POZNAŃ

tomasz.janiak@ilim.poznan.pl

Abstract

Driven by sociolinguistic inspirations, the authors make an attempt to assess the teaching of German logistics language in Poland for professional purposes against a broadly understood logistic education and emphasize the aspect of close correlation of the linguistic training outcome with the labor market demand. The intention of the authors is to highlight an important component of the education environment, namely the need to interrelate the proper content-oriented knowledge with linguistic skills of the logistic secondary school students and the university level students dealing with logistics.

1 Wstęp

Wieloletni transfer treści czerpanych ze skarbca logistyki niemieckiej wy-
daje się z dzisiejszej perspektywy decydującym o współczesnym języku
branży logistycznej w Polsce. To właśnie w ramach percepcji wiedzy w tym
wymiarze ukształtował się specjalistyczny język branży logistycznej pro-
wienicji niemieckojęzycznej, który ciągle się rozwija i stanowi wyzwanie
dla logistyków oraz zajmujących się jego nauczaniem germanistów pol-

skich. Z tego też względu zajmowanie się tą dziedziną badań oraz implementacja jej wyników wydaje się być niemożliwa bez znajomości niemieckiego języka logistyki, co z kolei implikuje stałą potrzebę jego badania, przystosowywania do struktury leksykalnej i gramatycznej języka polskiego oraz jego efektywnego nauczania na poziomie profilowanych logistycznie szkół średnich i uczelni wyższych.

2 Źródła inspiracji – rys historyczny

Istota logistyki, jako dziedziny obejmującej całokształt praktycznej aktywności człowieka w zakresie realizacji różnorodnych form wymiany handlowej, transportu, komunikacji, przeladunku i magazynowania, sięga daleko w przeszłość. W ujęciu historycznym wpływała ona w swych teoretycznych podstawach z potrzeby efektywnego i racjonalnego planowania przepływu materiałów i towarów, nauk o wojskowości, nauk inżynierskich oraz nauk ekonomicznych. Natomiast w ujęciu współczesnym jej funkcja wynika z podstawowego zadania, jakie można sformułować w oparciu o następującą definicję, według której logistyka to efektywna realizacja procesów przepływu materiałów i informacji oraz procesów zaopatrzenia w pożądane ilości określonych obiektów rzeczowych we właściwej konfiguracji, właściwym czasie oraz we właściwym miejscu. Przez dłuższy czas logistyka jako taka była jednak rozumiana pod innymi pojęciami, takimi jak: technika przepływu materiałów, teoria transportu, gospodarka transportowa, gospodarka materiałowa, czy wreszcie pod pojęciem *operations research*. Praktyczno-operacyjna strona logistyki w czasach nowożytnych realizowana była pierwotnie głównie w ramach działalności handlowej, przy zastosowaniu prostych form spedycji i transportu drogowego, wodnego czy też kolejowego, a współcześnie w postaci planowania i realizacji procesów przepływu materiałów i informacji w łańcuchach dostaw.

Novum współczesnej logistyki stanowi duża różnorodność istniejących rozwiązań technicznych, większa szybkość realizacji procesów wytwórczych i efektywność oraz zakres, jak również wzrastający stopień rozwiązań sieciowych, internacjonalizacji, a nawet globalizacji procesów logistycznych. Do tego dochodzą różnorodne możliwości działania, wynikające z wysokiego poziomu rozwoju technik sterowania, telekomunikacji oraz informatyki. Do niezwykle szybkiego rozwoju logistyki w skali światowej przyczyniła się najpierw empiryczna wiedza, a później przekonanie, że połączenia komunikacyjne i magazyny mogą tworzyć kombinacje sieciowych powiązań dla lepszego zaopatrzenia przedsiębiorstw, gospodarstw domowych i indywidualnych odbiorców w dobra i towary konsumpcyjne na całym świecie. Ten potencjał możliwości zyskał na znaczeniu szczególnie w latach rodzącego się boomu gospodarczego po drugiej wojnie światowej, czego wyrazem było powołane do życia w roku 1949 w Niemczech Towarzystwa Fraunhofera¹, które z biegiem lat stało się największą w Europie

¹ Fraunhofer-Gesellschaft zur Förderung der angewandten Forschung e.V. – Towarzystwo Fraunhofera dla Wspierania Badań w Dziedzinie Nauk Stosowanych, skupia 66 niemieck-

Karol Górski, Tomasz Janiak: einFach Logistik. Nauczanie niemieckiego języka logistyki – źródła inspiracji oraz nowe wyzwania dla logistyków i germanistów

organizacją zajmującą się badaniami stosowanymi i ich wdrożeniami w przemyśle. Proces przemian logistycznych powiązań gospodarczych w skali globalnej znalazł się przed ponad 40 laty na ustach wszystkich, przede wszystkim właśnie w Niemczech, gdzie zmanifestował się pod nośnym wówczas pojęciem logistyki we współczesnym znaczeniu tego słowa. Symbolem zwerbalizowanego znaczenia logistyki w modernizacji procesów produkcyjnych i transportowych było powstanie w roku 1981 w Dortmundzie Instytutu Fraunhofera IML², który został utworzony jako agenda Towarzystwa Fraunhofera dla realizacji badań stosowanych w dziedzinie nauk inżynierskich, zorientowanych na kształtowanie systemów przepływu materiałów oraz w dziedzinie logistyki, ze szczególnym uwzględnieniem logistyki przedsiębiorstw, transportu i komunikacji oraz ochrony środowiska.

Rola prekursora recepcji i tworzenia wiedzy naukowej i technicznej w dziedzinie magazynowania i transportu w Polsce przypadła już na przełomie lat 70. i 80. XX wieku poznańskiemu Instytutowi Gospodarki Magazynowej, który tworzył wówczas pierwsze podwaliny pod budowę nowoczesnej gospodarki magazynowej, a w konsekwencji, w okresie nieco późniejszym, także logistyki polskiej. Jeszcze w warunkach funkcjonowania RWPG jego wyspecjalizowany dział w postaci Branżowego Ośrodka Informacji Naukowo-Technicznej zajmował się m.in. dogłębnie specjalistycznym językiem magazynowania i transportu dla potrzeb rozwoju współpracy państw Europy Środkowo-Wschodniej. Niemniej już pod koniec lat 80. XX wieku nastąpił transfer norm i dyrektyw branżowych typu DIN³, standardów niemieckich stowarzyszeń zawodowych (np. VDI⁴), wraz ze zrębami słownictwa logistycznego, przejmowanego w wyniku prób inicjowania współpracy z wiodącymi ośrodkami ówczesnej logistyki niemieckiej. Budowane wówczas pod wpływem logistyki niemieckiej zaplecze naukowo-badawcze dla potrzeb rozwoju logistyki polskiej czerpało w sposób naturalny z dokonań logistyków niemieckich, a tym samym pozostawała ona z natury rzeczy za sprawą fachowej literatury naukowo-badawczej pod przemożnym wpływem niemieckiego sąsiada także w sferze lingwistyki stosowanej, która po swojej ewolucji funkcjonuje współcześnie w logistyce jako swoistego typu *lingua logistica*. Ponieważ w tamtym czasie międzynarodowe słownictwo specjalistyczne w tej dziedzinie kreowane było w Europie przez naukowo-badawcze gremia logistyki niemieckiej i jako takie przejmowane dla potrzeb naukowego wykorzystania w Polsce, musia-

kich instytutów naukowo-badawczych (Fraunhofer-Institute) i samodzielnych jednostek badawczych.

² IML (Fraunhofer-Institut für Materialfluss und Logistik) – Instytut Przepływu Materiałów i Logistyki im. Josepha von Fraunhofera. Joseph von Fraunhofer (1787–1826) był niemieckim optykiem i fizykiem. Jego największym osiągnięciem była korelacja ścisłej pracy naukowej z jej praktycznymi rezultatami w postaci innowacyjnych produktów.

³ DIN (Deutsche Industrie-Norm) – Niemiecka Norma Techniczna.

⁴ VDI (Verein Deutscher Ingenieure) – wielobranżowe Stowarzyszenie Inżynierów Niemieckich.

ło być tłumaczone na język polski w sposób adekwatny i fachowy nierzadko w ujęciu prymarnym, owe próby były nie tylko bardzo wymagające, ale i bardzo owocne, czego dobitnym rezultatem jest polski wymiar współczesnego specjalistycznego języka logistyki.

Bogaty kontakt z niemiecką literaturą logistyczną (wydawnictwa fachowe, prasa, publikacje wykładów i materiałów konferencyjnych oraz seminaria organizowane z udziałem niemieckich i międzynarodowych specjalistów) dostarczał szerokiego spektrum specjalistycznych materiałów i publikacji do zgłębienia i praktycznego wykorzystania, zwłaszcza wtedy, kiedy Instytut Gospodarki Magazynowej zmienił nazwę na Instytut Logistyki i Magazynowania (ILiM), stając się tym samym na początku lat 90. ubiegłego wieku głównym kreatorem myśli logistycznej w Polsce. Inicjowane przez Instytut wysiłki na rzecz ujednoczenia fachowych pojęć i dostosowania polskiego języka logistycznego do norm i dyrektyw unijnych w ramach wspieranej przez UE internacjonalizacji wiedzy logistycznej, jak również naturalnego włączenia polskiej branży logistycznej w sferę logistyki europejskiej i międzynarodowej po przełomie politycznym przed 25 laty, a szczególnie po przystąpieniu Polski do UE, przyniosły w efekcie duży materialny i ideowy potencjał dla efektywnej kreacji nowoczesnego wymiaru współczesnej logistyki polskiej – także w wymiarze jej globalizacji i powiązania z logistycznym otoczeniem Europy i świata, zwłaszcza w postaci jeszcze ściślejszego powiązania z logistyką niemiecką w sytuacji wolnocłowej wymiany transgranicznej z Niemcami. Jako istotne fora dla przedmiotowej wymiany myśli i doświadczeń w sferze logistyki wymienić można organizowane przez ILiM, przy współudziale partnerów niemieckich Polsko-Niemieckie Konferencje Logistyczne z lat 90. ubiegłego wieku czy też Międzynarodowe Naukowe Konferencje Logistyczne *WSL Forum*, realizowane od początku XXI wieku przez Wyższą Szkołę Logistyki w Poznaniu. Wszystkie te wydarzenia nawiązywały w swoich założeniach do organizowanych cyklicznie przez wiele lat, tzw. logistycznych Debat Dortmundzkich (*Dortmunder Gespräche*), które tworzyły zaczyn wszelkich innowacji i pomysłów w branży logistycznej, stając się tym samym ważkimi impulsami do dynamicznego rozwoju tej dziedziny. Długoletnimi moderatorami tych debat oraz aktywnymi uczestnikami wspólnych, polsko-niemieckich spotkań logistycznych były wielkie postacie logistyki, spośród których wymienić można reprezentantów niemieckiej szkoły logistycznej, profesorów Reinhardta Jünemanna czy też Hansa-Christiana Pfohla (2008). Obaj uczeni w wymierny sposób za sprawą ich podręczników, wpływali nie tylko na kształt edukacji polskich logistyków, ale także na językowy i terminologiczny wymiar polskiego języka tej branży.

3 Dydaktyka niemieckiego języka logistyki w Polsce

Język niemiecki zawodowy dla logistyków jest obecny w programach zajęć lektorskich na uczelniach wyższych (np. w Wyższej Szkole Logistyki, Politechnice Poznańskiej i Akademii Górniczo-Hutniczej) oraz w technikach

logistycznych i spedycyjnych. Oprócz wymienionych form kształcenia należy wspomnieć także o niezwykle cennej inicjatywie edukacyjnej, jaką jest utworzenie przez Wydział Filologiczny i Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego kierunku studiów „Lingwistyka dla biznesu”. W ramach tego kierunku prowadzone są zajęcia obejmujące m.in. języki specjalistyczne, w tym niemiecki język logistyki⁵.

3.1 Nauczanie języka logistyki na uczelniach wyższych

Wielka siła przyciągania nowoczesnej logistyki, funkcjonującej w ramach opartego na wiedzy społeczeństwa informacyjnego, która opanowuje coraz szersze sfery ludzkiej działalności i bez której nie można sobie wyobrazić rozwoju konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki światowej, skłoniły Instytut Logistyki i Magazynowania do powołania w roku 2001 Wyższej Szkoły Logistyki w Poznaniu, jako pierwszej uczelni logistycznej w Polsce. Ponieważ uczelnia ta funkcjonuje również pod silnym wpływem niemieckiej szkoły logistycznej oraz ściśle współpracuje z wiodącymi, uznanymi w Europie, niemieckimi instytucjami naukowo-badawczymi i uczelniami logistycznymi, korzysta ona w zakresie swej statutowej działalności naukowo-badawczej i dydaktycznej z internacjonalizacji nauki właśnie poprzez recepcję fachowej wiedzy logistycznej i jej transfer na potrzeby dydaktyczne uczelni. Realizowane przy współudziale partnerów niemieckich logistyczne projekty badawcze wspierają w wydatny sposób transfer oraz implementację przez pracowników naukowo-badawczych, a także wykładowców uczelni, specjalistycznego słownictwa logistycznego. Ta wiedza z dziedziny lingwistyki stosowanej wykorzystywana jest następnie w ramach kształtowania procesu dydaktycznego w zakresie rozwoju kompetencji językowych studentów WSL, a szczególnie w zakresie podnoszenia znajomości języka niemieckiego, w tym specjalistycznego języka branży TSL (transport – spedycja – logistyka). Dzieje się to w ramach realizowanego przez Studium Języków Obcych WSL m.in. lektoratu języka niemieckiego podczas wyspecjalizowanych zajęć „Język niemiecki w biznesie” czy też realizacji wymiany wykładowców i studentów uczestniczących w programie ERASMUS, a także w ramach studiów w trybie podwójnego dyplomu w Wyższej Szkole Technicznej w Wildau k. Berlina.

Studenci Politechniki Poznańskiej⁶ na Wydziale Maszyn Roboczych i Transportu na kierunku Transport na studiach stacjonarnych II stopnia w ramach zajęć lektoratu języka niemieckiego zapoznają się z następującymi zagadnieniami: organizowanie transportu i wysyłki, rozwój rynku transportowego w Polsce i w Niemczech, realizacja zlecenia i reklamacji. Jeszcze większy udział tematów związanych z logistyką ma na swoim koncie Wydział Inżynierii Zarządzania, kierunek Logistyka, studia stacjonarne

⁵ <http://zarzadzanie.uni.lodz.pl/Home/Istocie%C5%84/Lingwistykadlabiznesu/tabid/2212/language/en-US/Default.aspx> [15.06.2015].

⁶ <http://www.clc.put.poznan.pl/dydaktyka/studia-i-stopnia/> [15.06.2015].

I stopnia; zakres tematyczny lektoratu obejmuje takie zagadnienia jak: podstawy logistyki, spedycja, transport i mobilność, magazynowanie, urządzenia magazynowe, rodzaje transportu, transport towarów, żegluga śródlądowa, transport kombinowany, logistyka i ochrona środowiska, nowe technologie i rozwiązania w logistyce.

Na Akademii Górniczo-Hutniczej⁷ w ramach obowiązkowego kursu specjalistycznego języka niemieckiego na studiach niestacjonarnych II stopnia dla studentów Wydziału Zarządzania, specjalność zarządzanie logistyczne, oprócz zagadnień związanych z bankowością, lokatami i kredytami oraz badaniami rynku i przedsiębiorstwem znajdziemy zagadnienia związane z logistyką, jej celami i zadaniami.

3.2 Nauczanie języka logistyki w szkołach ponadgimnazjalnych o profilu logistycznym

Pierwszy impuls do dynamicznego rozwoju edukacji logistycznej i językowej w technikach stworzyła „Podstawa programowa kształcenia w zawodzie technik logistyk” (2004: 16). Określono w niej następujące cele kształcenia dla uczniów, którzy w wyniku kształcenia powinni umieć:

Ø „posługiwać się dwoma językami obcymi w działalności zawodowej oraz w kontaktach z partnerami handlowymi,

Ø redagować korespondencję w języku polskim i w dwóch językach obcych, z uwzględnieniem terminologii właściwej dla zawodu”.

Konkretyzacją treści wspomnianej podstawy programowej był „Program nauczania. Technik logistyk”, zatwierdzony przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu, autorstwa Ryszarda Świekatowskiego i Włodzimierza Arciszewskiego (2004). Z punktu widzenia problematyki niniejszego artykułu istotny jest następujący zapis: „Najważniejszym celem wprowadzonego przedmiotu „Język obcy dla logistyków” jest przygotowanie ucznia do prowadzenia rozmów i korespondencji z obcojęzycznymi kontrahentami i klientami firm logistycznych”. (Świekatowski, Arciszewski 2004: 96). Autorzy sformułowali także uwagi do realizacji przedmiotu, wraz z zaleceniami dotyczącymi oceniania. Ważną rekomendacją występującą w tym programie jest zapis, zgodnie z którym „zajęcia powinny być prowadzone w porozumieniu z nauczycielami przedmiotów zawodowych w celu skorelowania materiału nauczania i tematyki”. (Świekatowski, Arciszewski 2004: 96).

Wśród 20 zawartych w programie nauczania szczegółowych celów kształcenia znajdują się m.in.: umiejętność określenia zadań zawodowych logistyka, udzielania informacji o działalności firmy logistycznej, opisanie środków transportu wewnątrzzakładowego, formułowania ofert cenowych na usługi logistyczne. Jako zalecane metody kontroli osiągnięć i oceny autorzy wymieniają: uzupełnienie luk i dialogów, wypełnianie formularzy, wyszukiwanie w tekście informacji, porządkowanie wyrazów w zdaniu lub

⁷ <http://syllabuskrk.agh.edu.pl> [15.06.2015].

fragmentów dłuższego tekstu. Zgodnie z proponowanym materiałem nauczania w obszarze leksyki uczniowie powinni opanować terminologię zawodową obejmującą m.in.: czynności spedycyjne, nazwy i właściwości ładunków oraz materiałów, listy przewozowe, deklaracje celne, rodzaje środków transportu, zalety i wady transportu samochodowego, kolejowego, lotniczego, morskiego, technikę transportu i magazynowania. (Świekatowski, Arciszewski 2004: 94-95).

Za przełomowy moment dla tworzenia warunków do nauczania języków specjalistycznych (w tym niemieckiego języka logistyki) należy uznać rok 2012 i opublikowanie Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 7 lutego 2012 roku w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach⁸, określającego m.in. efekty kształcenia „języka obcego ukierunkowanego zawodowo (JOZ)”, akcentujące umiejętności komunikacyjne. Zgodnie z zapisami Załącznika do Rozporządzenia uczeń:

Ø „posługuje się zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającą realizację zadań zawodowych;

Ø interpretuje wypowiedzi dotyczące wykonywania typowych czynności zawodowych artykułowane powoli i wyraźnie, w standardowej odmianie języka;

Ø analizuje i interpretuje krótkie teksty pisemne dotyczące wykonywania typowych czynności zawodowych;

Ø formułuje krótkie i zrozumiałe wypowiedzi oraz teksty pisemne umożliwiające komunikowanie się w środowisku pracy;

Ø korzysta z obcojęzycznych źródeł informacji”. (Dz.U. z dnia 17 lutego 2012, poz. 184, s. 22-23).

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że nową jakością wprowadzonych przepisów jest podkreślenie ścisłego związku teoretycznego kształcenia zawodowego z nauczaniem języka obcego ukierunkowanego zawodowo.

Zgodnie z opracowaną „Podstawą programową kształcenia w zawodzie technik logistyk” w Załączniku do powołanego wyżej Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 7 lutego 2012 roku w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach, przyszły adept logistyki „(...) sporządza w języku polskim i obcym: dokumenty dotyczące przepływu między ogniwami kanału dystrybucji, dokumentację transportową, dokumentację środków technicznych i procesów logistycznych jednostki gospodarczej”. (Dz.U. z dnia 17 lutego 2012, poz. 184, s. 75).

4 Identyfikacja potrzeb

Na zagadnienie identyfikacji potrzeb akwizycji języków specjalistycznych zwraca uwagę Cholewa (2013: 80): „Obecnie cele i treści nauczania są ukierunkowane na potrzeby uczących się i rozwój zawodowej kompetencji komunikacyjnej. Najważniejsza jest efektywność nauczania i uczenia się

⁸ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 7 lutego 2012 roku. Dz.U. 2012 poz. 184.

języków specjalistycznych. Skuteczność w tym zakresie umożliwiają: określenie językowych, tematycznych i interkulturowych treści nauczania, realizacja określonych form zadań, zastosowanie odpowiednich środków dydaktycznych w postaci materiałów autentycznych”. Z kolei Gajewska i Sowa (2014: 122) podkreślają, że „rozbieżność motywów, kontekstów, metod określania zakresu potrzeb wpływa znacząco na sposób postrzegania procesu nauki JS, a tym samym na kształt kursu językowego”. Stwierdzenia te można odnieść do nauczania języka logistyki. Dodatkowo należy uwzględnić istotny fakt, że logistyka jest funkcją przekrojową w przedsiębiorstwie, stąd duża liczba i różnorodność stanowisk pracy związanych z logistyką. Język angielski jest najczęściej językiem obowiązującym w korporacjach międzynarodowych (nawet w firmach z rodowodem niemieckim). O ile zatem trudno sobie wyobrazić współczesną komunikację interpersonalną w branży logistycznej bez posługiwania się językiem angielskim, o tyle wyposażenie adeptów zawodu logistyka w znajomość języka niemieckiego w wymiarze logistycznym staje się ważnym narzędziem ich funkcjonowania w zawodzie i spełniania wymogów potencjalnych pracodawców, zwłaszcza przy uwzględnieniu gospodarczej i logistycznej lokalizacji Polski, pozostającej przecież cały czas w pozytywnym „cieniu” logistyki niemieckiej. Obrazowo można tę relację przedstawić za pomocą bez wątpienia zgodnej z prawdą konstatacji, według której współczesna logistyka „lubi” pracowników ze znajomością języka angielskiego, ale w dwójnasób „kocha” specjalistów, komunikujących się za pośrednictwem języka niemieckiego w branży logistycznej. To implikuje zatem konieczność identyfikacji przedmiotowych potrzeb edukacyjnych, znalezienia odpowiednich metod i narzędzi do efektywnego nauczania niemieckiego języka logistyki, a po stronie uczących się tego języka do wypracowania właściwej motywacji i sposobów dla optymalnego opanowania sztuki komunikacji werbalnej w języku obcym, szczególnie zaś języku swego profilu zawodowego.

Osoby i instytucje zainteresowane przedmiotem oraz odpowiedzialne za rozwój kompetencji językowych przyszłych adeptów szeroko rozumianej branży logistycznej dostrzegają zatem wagę problemu oraz podejmują próbę diagnozy nauczania niemieckiego języka logistyki do celów zawodowych w Polsce w kontekście szeroko rozumianej edukacji logistycznej, wskazując na aspekt ścisłej korelacji efektów kształcenia językowego z potrzebami rynku pracy. Intencją wąskiej grupy specjalistów, zajmujących się badaniem tych zagadnień oraz szukających optymalnych metod nauczania w tym zakresie, jest zwrócenie uwagi na istotny element sytuacji edukacyjnej, jakim jest konieczność powiązania odpowiedniego przygotowania merytorycznego i językowego uczniów techników logistycznych oraz studentów kierunków związanych z logistyką.

Jaka jest więc rola języka niemieckiego? Badania przeprowadzone przez autorów na potrzeby niniejszego artykułu wśród uczniów⁹ potwierdzają, że znajomość niemieckiego języka logistyki pomaga im zrozumieć

⁹ Badania zostały przeprowadzone w czerwcu 2014 roku wśród 138 uczniów szkół ponadgimnazjalnych o profilu techników logistik i techników spedytorów na Dolnym Śląsku.

Karol Górski, Tomasz Janiak: einFach Logistik. Nauczanie niemieckiego języka logistyki – źródła inspiracji oraz nowe wyzwania dla logistyków i germanistów

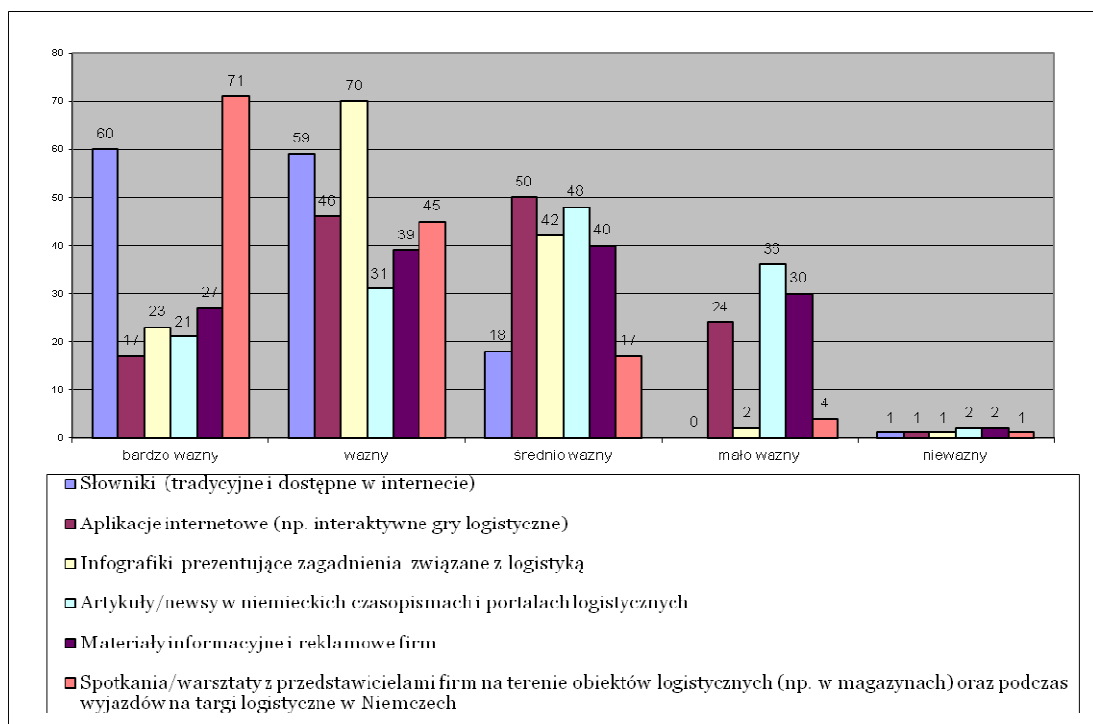
skomplikowane procesy, poznać szczegóły techniczne, usprawnić komunikację interpersonalną (zagadnienia specjalistyczne/zawodowe), a nawet forsować własne pomysły na usprawnianie rozwiązań logistycznych. Zwraca się przy tym uwagę na możliwości wykorzystania podczas planowania i realizacji zajęć z niemieckiego języka logistyki nowych technologii, w tym tezaurusów elektronicznych.

Przeprowadzone przez autorów badanie preferencji językowych uczniów techników o profilu logistycznym i spedycyjnym dotyczyło następujących zagadnień:

1. Pozyskiwania dodatkowych źródeł informacji w języku niemieckim, istotnych z punktu widzenia doskonalenia znajomości języka specjalistycznego i pogłębiania wiedzy logistycznej.
2. Oceny korzyści, jakie chcieliby uzyskać dzięki umiejętności posługiwania się niemieckim słownictwem branżowym.

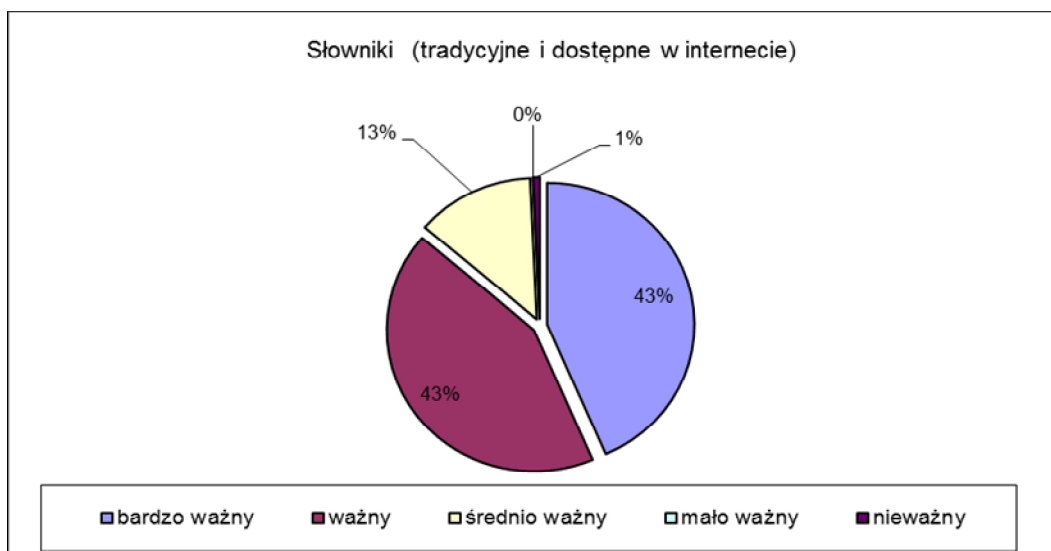
W przypadku pierwszego pytania zadaniem uczniów była subiektywna ocena stopnia ważności następujących źródeł wiedzy:

- Ø słowników (tradycyjnych i dostępnych w Internecie),
- Ø aplikacji internetowych (np. interaktywne gry logistyczne),
- Ø infografik prezentujących zagadnienia związane z logistyką,
- Ø artykułów/newsów w niemieckich czasopismach i portalach logistycznych,
- Ø materiałów informacyjnych i reklamowych firm,
- Ø spotkań/warsztatów z przedstawicielami firm na terenie obiektów logistycznych (np. w magazynach) oraz podczas wyjazdów na targi logistyczne w Niemczech.

Rys. 1. Preferencje językowe uczniów – ocena ważności źródeł wiedzy. Badania własne.

Na uwagę zasługuje docenienie przez uczniów znaczenia słowników. Dla 86% ankietowanych to źródło wiedzy okazało się „bardzo ważne”/ „ważne”.

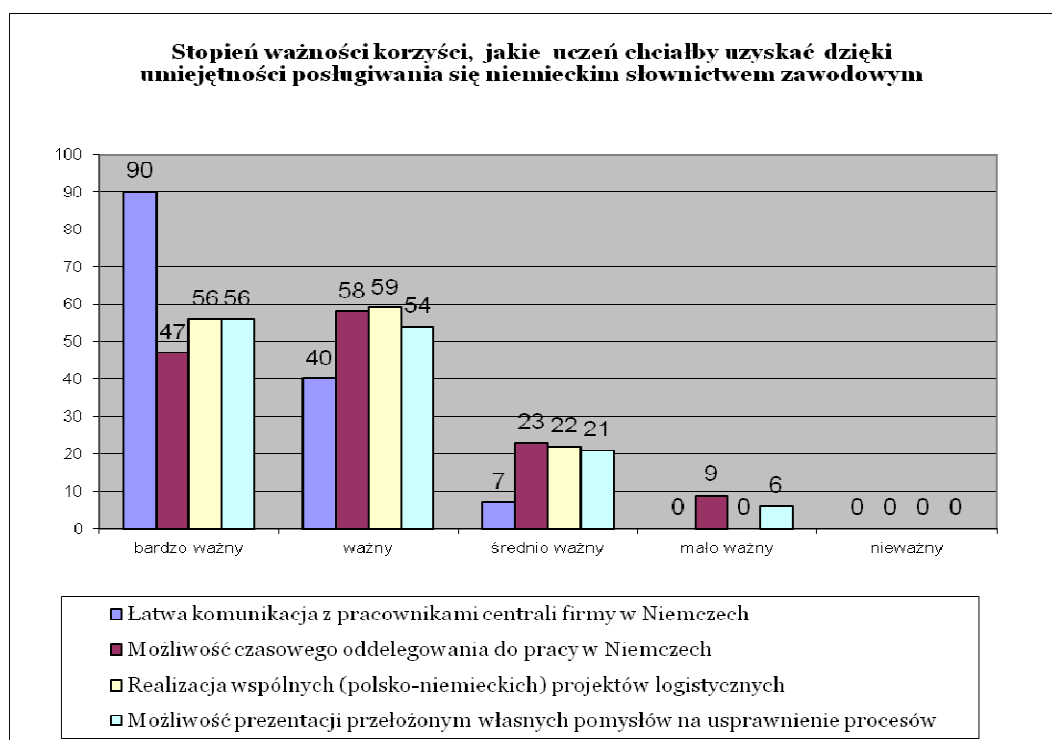

Rys. 2. Ocena przydatności słowników. Badania własne.

Znaczenie tezaurusów dla edukacji językowej i zawodowej podkreślają Lukszyn i Zmarzer (2006: 158): „Tezaurus terminologii branżowej, utrwalając stan wiedzy w danym okresie i przedstawiając ją w formie zuniifikowanych algorytmów myślenia zawodowego, pełni ważną rolę prognozowania nowych kierunków rozwoju danej dyscypliny naukowej”. Konkretnym przykładem bazy terminologicznej dla logistyków jest opracowany przez niemiecką TH Wildau tezaurus logistyki¹⁰, dostępny w języku niemieckim i angielskim, prezentujący terminologię logistyczną we właściwym dla niej systemie relacji semantycznych: termin nadrzędny/termin podrzędny/termin skojarzony/termin synonimiczny.

W drugim pytaniu ankietowym chodziło o ocenę korzyści, jakie uczniowie chcieliby uzyskać dzięki umiejętności posługiwania się niemieckim słownictwem zawodowym, przy założeniu że w przyszłości będą pracować w oddziale niemieckiej firmy w Polsce na stanowiskach związanych z logistyką/spedycją. Uczniowie mogli ocenić następujące korzyści:

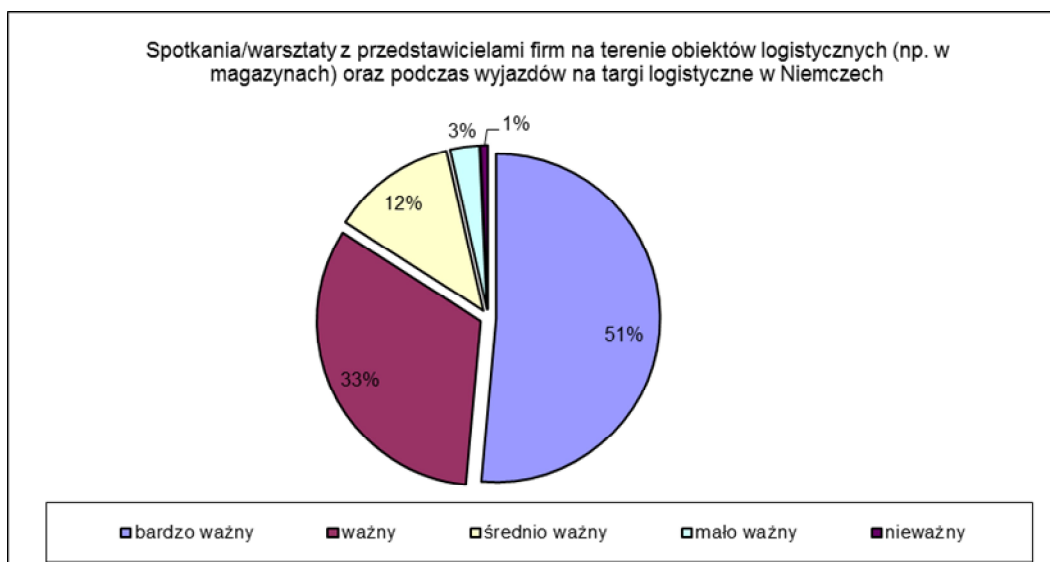
1. Łatwa komunikacja z pracownikami centrali firmy w Niemczech.
2. Możliwość czasowego oddelegowania do pracy w Niemczech.
3. Realizacja wspólnych (polsko-niemieckich) projektów logistycznych.
4. Możliwość prezentacji przełożonym własnych pomysłów na usprawnienie procesów.

¹⁰ <http://wilbert.kobv.de/descriptorSearch.do?plv=1&query=Logistik> [15.06.2015].

Rys. 3. Ocena przydatności bezpośrednich kontaktów z praktykami. Badania własne.

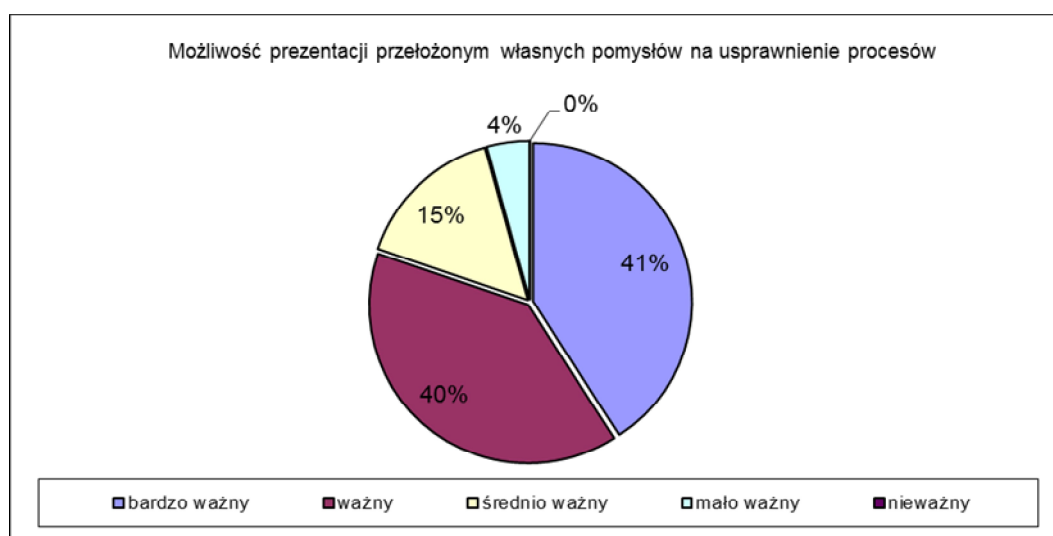
Analiza odpowiedzi pozwoliła na uzyskanie wyniku, wskazującego na bardzo wysoki stopień korelacji między nauką języka a pozyskiwaniem wiedzy bezpośrednio od specjalistów, którzy jednocześnie są rodzimymi użytkownikami języka (rys. 4).

Rys. 4. Ocena przydatności języka niemieckiego w bezpośrednich kontaktach z logistykami – praktykami. Badania własne.

Aż 51% ankietowanych uznało wskazany w pytaniu aspekt za bardzo ważny, a 33% za ważny. Oznacza to, że 84% ankietowanych przykładą dużą wagę do doskonalenia umiejętności językowych i zawodowych bezpośrednio w przyszłym miejscu pracy. Takie stanowisko jest dowodem na zdecydowane ukierunkowanie preferencji uczniów na kontakt z rzeczywistością zawodową, a jednocześnie świadczy o ich ambicjach, zaangażowaniu i chęci poznawania praktycznego języka (słownictwa fachowego), połączonego z pozyskiwaniem wiedzy językowej od specjalistów. Właśnie w ramach spotkań z konsultantami, połączonych z pokazami techniki logistycznej można w pełni realizować cele poznawcze, zrozumieć procesy logistyczne, poznać funkcjonalność urządzeń logistycznych (zwłaszcza w obszarze techniki magazynowej) w języku obcym.

Kolejną ważną konkluzją, wynikającą z przeprowadzonych badań, jest poważne traktowanie przez uczniów umiejętności prezentowania w języku niemieckim przełożonym własnych pomysłów na usprawnianie procesów logistycznych: 41% badanych uznało tę umiejętność za „bardzo ważną”, a 40% za „ważną”, co świadczy o ich kreatywności zarówno w sferze językowej, jak i pozajęzykowej oraz silnej motywacji do używania języka nie tylko na równorzędnych szczeblach w hierarchii przedsiębiorstwa, ale również w komunikacji/relacjach z przełożonymi.

Rys. 5. Ocena przydatności umiejętności posługiwania się językiem niemieckim w kontekście możliwości prezentacji przełożonym własnych pomysłów na usprawnianie procesów logistycznych. Badania własne.

5 Podsumowanie

Uogólniając, monitoring sytuacji edukacyjnej w kontekście powiązania odpowiedniego przygotowania merytorycznego i językowego, poparty przeprowadzonymi przez autorów badaniami w technikach o profilu logistyczno-spedycyjnym, pozwolił na sformułowanie następujących wniosków dla wszystkich jej uczestników (nauczycieli i uczniów, autorów programów nauczania, podręczników i innych materiałów dydaktycznych oraz propagatorów wiedzy logistycznej i językowej):

1. Uczniowie, dysponując dużą wiedzą specjalistyczną, wykazują silną motywację do nauki słownictwa logistycznego.
2. Trening językowy jest powiązany z poszerzaniem słownictwa specjalistycznego i jednocześnie poszerzaniem wiedzy specjalistycznej.
3. Dostrzegalna jest modyfikacja relacji nauczyciel – uczeń w kierunku wzajemnych inspiracji, obejmujących wiedzę językową i pozajęzykową.
4. Poszerzeniu ulega repertuar materiałów do nauczania (coraz szerszy dostęp do oryginalnych materiałów firm w języku niemieckim).
5. Zarówno nauczyciele, jak i uczniowie mają coraz więcej możliwości nawiązywania kontaktów z praktykami (np. z niemieckojęzycznymi menedżerami logistyki) podczas wspólnych warsztatów lub wyjazdów na targi logistyczne w Niemczech. Dzięki temu możliwe jest kształcenie umiejętności interpersonalnych poprzez ułatwienie komunikacji (nawiązywanie bezpośrednich kontaktów z przedstawicielami firm, np. podczas zadawania pytań ekspertom, z użyciem specjalistycznego słownictwa).

Bibliografia

- Cholewa, J. 2013. *Nauczanie języków specjalistycznych wczoraj i dziś*. Języki Obce w Szkole. Nr 3. s. 75-80.
- Gajewska, E., Sowa, M. 2014. *LSP, FOS, Fachsprache ... Dydaktyka języków specjalistycznych*. Lublin: Wydawnictwo Werset.
- Hoffmann, L. 1976. *Kommunikationsmittel Fachsprache. Eine Einführung*. Berlin.
- Keidel, P., Borchert, F., Janiak, T. 2013. *Thesaurus Logistik. Eine neue Dimension des Logistikmanagements*. Glottodidactica. An International Journal of Applied Linguistics. Vol. XL/2. pp. 7-19.
- Janiak, T., Neumann, G., Aus der Mark, M. 2012. *Meine Logistik. Język niemiecki dla logistyków*. wyd. 2. Poznań: Instytut Logistyki i Magazynowania.
- Matulewska, A., Matulewski, M. 2012. *My Logistics. Język angielski dla logistyków*. wyd. 2. Poznań: Instytut Logistyki i Magazynowania.
- Ligara, B., Szupelak, W. 2012. *Lingwistyka i dydaktyka języków specjalistycznych na przykładzie języka biznesu. Podejście porównawcze*. Kraków: Uniwersytet Jagielloński.
- Lukszyn, J., Zmarzer, W. 2006. *Teoretyczne podstawy terminologii*. Warszawa: Uniwersytet Warszawski, Wydział Lingwistyki Stosowanej i Filologii Wschodniosłowiańskich, Katedra Języków Specjalistycznych.
- Pfohl, H.-Chr. 1998. *Systemy logistyczne. Podstawy organizacji i zarządzania*. Poznań: Instytut Logistyki i Magazynowania.
- Podstawa programowa kształcenia w zawodzie technik logistyk*. MEN, Warszawa 2004. Źródło: www.koweziu.pl (dostęp 15.06.2015).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 roku*. Dz.U. z dnia 17 lutego 2012 r. poz. 184.
- Świekatowski, R., Arciszewski, R. 2004. *Program nauczania. Technik logistyk*. Warszawa: Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu.